

платником податків фізичною особою, що перебувала в момент його вчинення в стані, при якому ця особа не усвідомлювала свої дії внаслідок хворобливого стану).

Список використаної літератури

1. Яюк Т.А. До питання нормативного закріплення складу фінансового правопорушення у законодавстві України / Т.А. Яюк // Митна справа. 2011. - №1 (73). С. 254-258.
2. Будько З.М. Фінансово-правова відповідальність за вчинення податкових правопорушень: Дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 "Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право" З.М. Будько : Національна академія держ. податкової служби: України. - Ірпінь, 2005. 218 с.
3. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях №195-ФЗ от 30.12.2001 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.consultant.pl/popular/koar>.
4. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. 2003. - № 40 (03.10.2003). Ст. 356.
5. Фогельсон Ю.Б. О конституционной защите прав юридических лиц // Государство и право. 1996. № 6. С. 37-38
6. Захаров Д.Н. Понятие воли юридического лица и проблема ответственности / Д.Н. Захаров // Фундаментальные исследования. 2005. - № 7. - с. 69-72
7. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" №996 XIV від 16.07.1999 // Відомості Верховної Ради України. 1999.- №40. Ст. 365.
8. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Положення про накладення адміністративних штрафів" // Офіційний вісник України. 2002. - № 5 (15.02.2002). - Ст. 199
9. Демьянец М.В. Административно-правовая ответственность кредитных организаций за нарушение федерального законодательства о банках и банковской деятельности: Автореферат дисс. .. канд. юрид. наук: спец. 12.00.14 "Административное право; финансовое право; информационное право" // М.В. Демьянец : Институт государства и права РАН. Москва, 2010. 29 с.
10. Налоговый кодекс Российской Федерации. Ч. 1,2. - М.: Эксмо, 2009. 832 с.

Федчишин С.А.

Національний університет "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", м. Харків

ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАКОРДОННИМИ СПРАВАМИ У ПРАЦЯХ ДОРЕВОЛЮЦІЙНИХ ВЧЕНИХ У ГАЛУЗІ АДМІНІСТРАТИВНОГО (ПОЛІЦЕЙСЬКОГО) ПРАВА

Вдосконалення державного управління закордонними справами України, комплексне дослідження його теоретичних та організаційно-правових засад вимагають поглибленого аналізу не лише сучасних наукових праць, а й досліджень попередніх періодів. Безумовний науковий інтерес становлять праці дореволюційних вчених у галузі адміністративного (поліцейського) права.

З метою визначення поглядів дореволюційних вчених відносно управління закордонними справами звернемось до першоджерел. Так, І.С. Ан-дреевський у роботі "Поліцейське право" (1874 р.) предмет науки остан-

нього пов'язував саме із поліцейською діяльністю, під якою розумів діяльність держави (окремих осіб, союзів, спілок та органів) щодо створення умов для безпеки та добробуту населення. При цьому, підкреслюється тісна взаємодія поліцейської з іншими видами державної діяльності судовою, фінансовою, дипломатичною та воєнною. Зв'язок поліцейської та дипломатичної діяльності, як зазначається, витікає "перш за все із необхідності зовнішньої безпеки як умови для внутрішньої безпеки та добробуту". Наголошується, що "усвідомлювана народами потреба об'єднувати свої сили для взаємного забезпечення умов безпеки та добробуту ставить дипломатичну діяльність у найближчий зв'язок із поліцейською, робить першу найближчою помічницею останньої та зумовлює у майбутньому зовсім інший устрій адміністрації дипломатичної діяльності країни". У зв'язку з ним підкреслюється комплексність дипломатичної діяльності держави, зауважується, що окремі її питання "потребують розгляду як у міжнародному, так і в поліцейському праві, адже багато дипломатичних установ разом з тим є і поліцейськими, наприклад консули..." [1, с.9-10, 17].

Інший науковець В.Ф. Дерюжинський розкриває державне управління як сукупність різноманітних проявів діяльності держави, спрямованих на здійснення завдань, притаманних їй як правомірному та культурному союзу. Відповідно до завдань держави виокремлюється п'ять галузей державного управління, а саме управління зовнішніми справами, фінансове, воєнне, судове та внутрішнє управління. "Управління зовнішніми справами" або "управління справами зовнішньої політики" вчений розкриває як галузь державного управління, що "витікає із необхідності для кожної держави установлювати відомі відносини з іншими державами, піклуватися про їх регулювання". Зазначається, що управління зовнішніми справами поряд з іншими галузями становлять предмет вчення про управління, однак не всі з них, а лише внутрішнє управління вивчаються наукою поліцейського (адміністративного) права. Що стосується ж вчення про управління зовнішніми справами, то серед юридичних наук воно досліджується спеціальною галуззю юриспруденції - міжнародним правом [2, с.3]. Подібних висновків доходять й інші дореволюційні вчені у галузі адміністративного (поліцейського) права (М.М. Белявський, В.М. Гессен. О.С. Назимов та ін.) [3, с.7-8; 4, с.18-19; 5, с.4 та ін.].

Оригінальним видається підхід В.В. Івановського, викладений у "Підручнику з адміністративного права" (1911 р.). Науковець пропонує диференційоване розуміння адміністративного права залежно від галузей державного управління, які підлягають правовому регулюванню. На думку вченого, у вузькому сенсі адміністративне право обмежується лише внутрішнім управлінням та відповідно ототожнюється з правом внутрішнього управління. В широкому значенні адміністративне право поряд із внутрішнім управлінням охоплює також фінансову, воєнну та міжнародну діяльність держави, а отже й норми права, що їх регулюють (фінансове, воєнне та міжнародне право) [6, с.5].

Заслужують на увагу праці А.І. Єлістратова Вчений розглядав дипломатію як особливий вид публічної служби та використовував як синоніми терміни "дипломатичне управління" та "управління міжнародне". Підкреслюється, що "оскільки управління дипломатичне, церковне, фінансове та судове вивчаються спеціальними дисциплінами міжнародного права, воєнної науки, церковного і фінансового права, судоустрою (цивільного та кримінального), то предметом переважної уваги в науці адміністративного права стають публічні служби, що охоплюються поняттям внутрішнє управління". Зазначалось, що на відміну від управління внутрішнього управління міжнародне, воєнне та фінансове слугують інтересам громадян лише опосередковано: "вони створюють умови для власне індивідуального життя держави - особи, яка вже сама, по собі складає першу умову для розвитку індивіда". Проте, А.І. Єлістратов на відміну від інших тогочасних вчених уже підкреслює "принципову штучність" обмеження науки адміністративного права "внутрішнім управлінням", не включення до неї дипломатичного та інших галузей державного управління. Підсумовується, що таке розмежування предмету наук пояснюється лише історичною традицією, а тому не може мати безумовного значення: для вчених. "Саме поняття про внутрішнє управління, як про складний історичний залишок в процесі диференціації державної діяльності, не відрізняється визначеністю свого позитивного змісту. Його межі залежать лише від того, наскільки інші галузі встигли відокремитись та стали предметом спеціальних наукових дисциплін" [7, с.38-39, 42-43].

Підсумовуючи, зазначимо, що у цій роботі нами проаналізовано безумовно не всі праці дореволюційних вчених у галузі адміністративного (поліцейського) права, що навряд чи можливо зробити у межах однієї статті, проте вивчення та аналіз наведених, а також ряду інших праць дозволяє зробити певні висновки:

1. Науковці вказаного періоду виділяють в окрему галузь управлінську діяльність, пов'язану із зовнішніми зносинами держави, підкреслюють її важливість для розвитку міжнародного співробітництва, внутрішнього розвитку держави, забезпечення безпеки та добробуту громадян. При цьому, відповідні дослідження не відзначаються єдністю понятійно-категоріального апарату. Поряд із "управлінням зовнішніми справами" у них використовуються і такі терміни як "дипломатичне управління", "управління міжнародне", "зовнішнє управління", "управління справами зовнішньої політики" та ін.

2. Дореволюційні вчені хоч і виділяли управління закордонними справами в окрему галузь державного управління, проте спеціальної уваги дослідженню її теоретичних та організаційно-правових засад не приділяли. Головним чином це зумовлювалось пануючою в той час точкою зору, згідно якої діяльність з управління закордонними справами відноситься до предмету міжнародного, а не адміністративного (поліцейського) права.

Вважалося, що адміністративно-правова наука має обмежуватись вивченням саме "внутрішнього управління" ("поліцейської діяльності"). У зв'язку з цим проблеми державного управління закордонними справами розглядаються у дослідженнях вказаного періоду лише фрагментарно в частині визначення загальних видів державного управління або державної діяльності, особливостей їх співвідношення, відмежування предмету адміністративного права від суміжних галузей права та наук, що їх вивчають.

3. Ряд дореволюційних досліджень початку ХХ ст. характеризуються уже тенденціями поступового відходу від концепції "внутрішнього управління" ("поліцейської діяльності"), що, у свою чергу, заклало необхідні передумови для розвитку наукових поглядів про управління закордонними справами, змушували суттєво переосмислити та переглянути питання про доцільність включення управління закордонними справами до предмету адміністративного права, розгляду цього виду управління в межах відповідної навчальної дисципліни та дослідження адміністративно-правовою наукою. Зокрема, вже у працях А.І. Єлистратова, котрі, як вважається, завершили перехід від поліцейського до адміністративного права, підкреслюється штучність відмежування управління закордонними справами від адміністративного права.

Список використаної літератури

1. Андреевский И.Е. Полицейское право: в 2 т. / И.Е. Андреевский [2-е изд. испр. и доп.]. СПб: Типография В.В. Пратцъ, 1874. Т.1 Введение и часть первая, полиция безопасности. 648 с.
2. Дерюжинский В.Ф. Полицейское право / В.Ф. Дерюжинский [2-е изд., доп.]. СПб: Сенатская типография, 1908. 552 с.
3. Белявский П.Л. Полицейское право (административное право): учеб. / П.Л. Белявский [2-е изд., доп.] Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1910. - 372 с.
4. Гессен В.М. Лекции по полицейскому праву / В.М. Гессен. СПб.: Север, 1908. 196 с.
5. Назимов А.Е. Лекции по полицейскому праву / А.Е. Назимов. Одесса: Тип. и Хромо-литогр. А.Ф. Соколовского. 1903. 211 с.
6. Ивановский В.В. Учебник административного права (Полицейское право. Право внутреннего управления) В.В. Ивановский. [4-е изд., испр. и доп.]. Казань: Тип. С.Т. Еремеева, 1911. 506 с.
7. Елистратов А.И. Основные начала административного права / А.И. Елистратов. М.: Изд. Г.А.Лемана, 1914. 332 с.

Фрич Р.І.

Приватний нотаріус Івано-Франківського міського нотаріального округу

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНИХ ДОХОДІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Основними перепонами на шляху ефективного функціонування і діяльності бюджетних установ є: постатейне кошторисне фінансування, яке не створює стимулів до пошуку шляхів оптимального використання наявних ресурсів; кошти виділяються на їх утримання, а не на покриття витрат відповід-